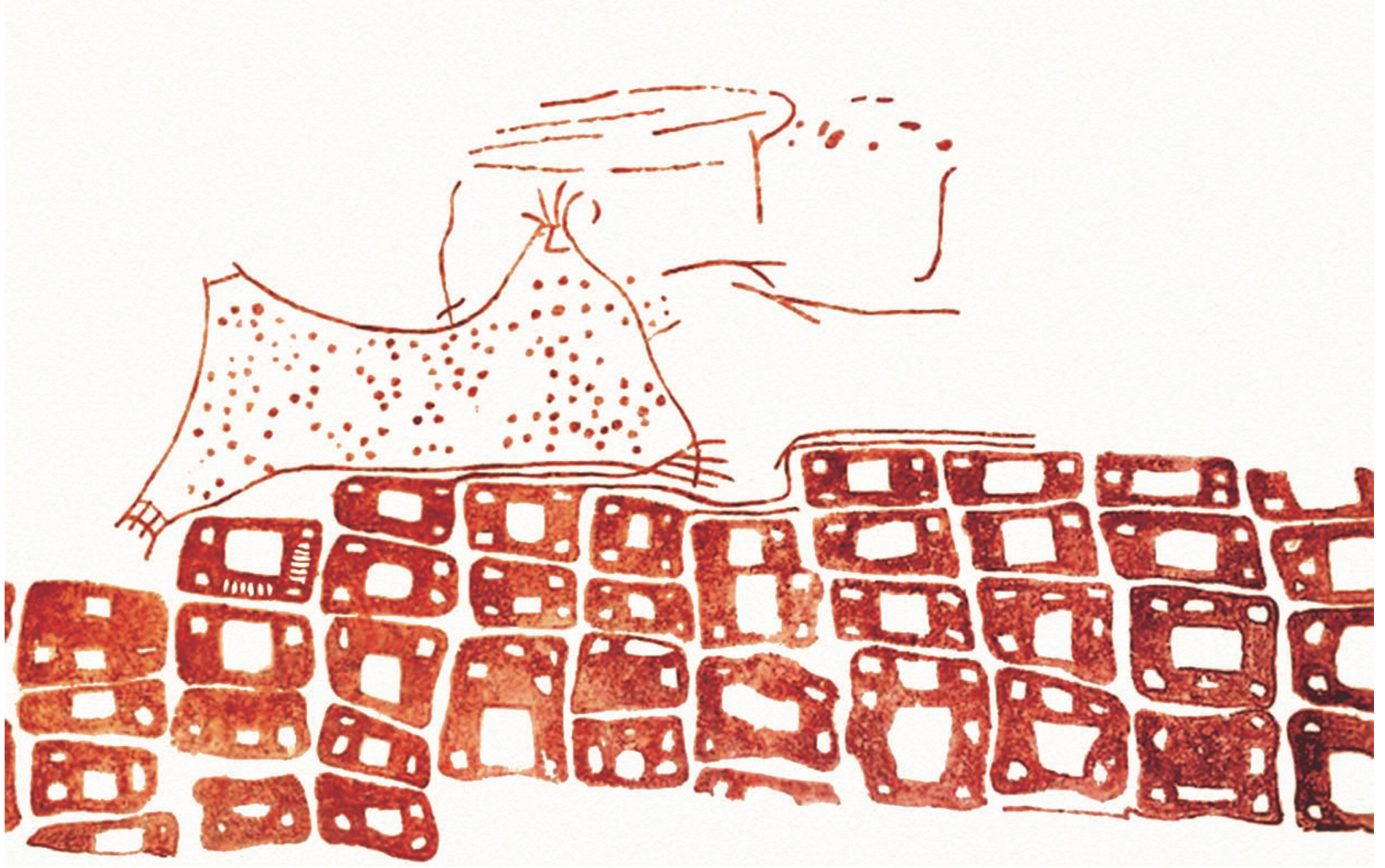




Αστικοί Οραματισμοί: Η ιδέα για την πόλη μέσα από τις Ουτοπίες και τη Συμβολική Τάξη

Νικολέττα Ζακυνθινού - Ξάνθη - 29/10/2023

Ερευνητική Εργασία

Φοιτήτρια: Νικολέττα Ζακυνθινού - Ξάνθη

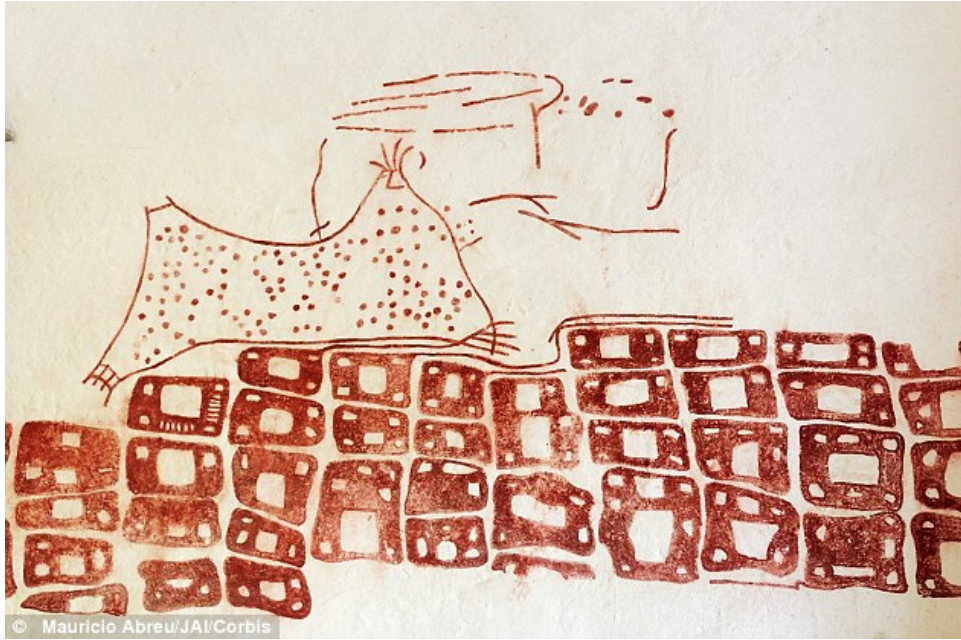
Επιβλέπουσα: Καρβουντζή Κωνσταντίνα - Βαλεντίνη

Σύμβουλος καθηγητής: Μωραΐτης Κώστας

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Ημ. Παρουσίασης: Ιούνιος 2021

Στο πρώτο κεφάλαιο διερευνάται η σχέση μεταξύ κοινωνίας και Τόπου, καθώς και οι τοπολογικές και νοηματικές μετεγγραφές αυτής.



Σχέδιο αναπαράστασης και ερμηνείας της νεολιθικής τοιχογραφίας για την Catalhöyük της Τουρκίας. | Αποτύπωμα χεριού στην Catalhöyük

Η απόπειρα νοηματοδότησης του κατοικείν, καθώς και της αισθητικής θεώρησής του, έχει αφετηρία πολλά χρόνια πριν. Ταξιδεύοντας, λοιπόν, στην Catalhöyük, πόλη της 7ης χιλιετίας π.Χ., και τις βραχογραφίες στο σώμα της πόλης ή και του φυσικού εδάφους, ανακαλύπτουμε πως η αντίληψη, η ερμηνεία και η διαμόρφωση του τοπίου συνδέονται με σημαντικές κοινωνικές πρακτικές, που συντελούνται καθημερινά και δημιουργούν τρόπο, Τόπο και πολιτισμό.

Ο άνθρωπος έχει αρχίσει να φτιάχνει βραχογραφίες. Τα χεράκια αυτά δεν είναι Αρχιτεκτονική. Είναι, όμως, μία προσπάθεια να δηλωθεί ότι η κοινωνική παρουσία έχει σχέση και αναφορά στον Τόπο. Και ο λαξευτός “χάρτης” -μία ζωγραφική απεικόνιση της ίδιας της πόλης με τις δίδυμες κορυφές του όρους Χασάν στο φόντο- δείχνει ότι οι κάτοικοι της Catalhöyük είχαν συνείδηση της ύπαρξής τους και του κοινωνικού δομήματος που είχαν δημιουργήσει. Καθίσταται λοιπόν εμφανές, ότι ο άνθρωπος έχει την τάση να κατοικεί σε Τόπο, να συνδέεται με αυτόν και να δομεί κοινωνίες με αισθητική διάθεση, αποδίδοντας νόημα και συμβολισμούς στο κατοικείν.

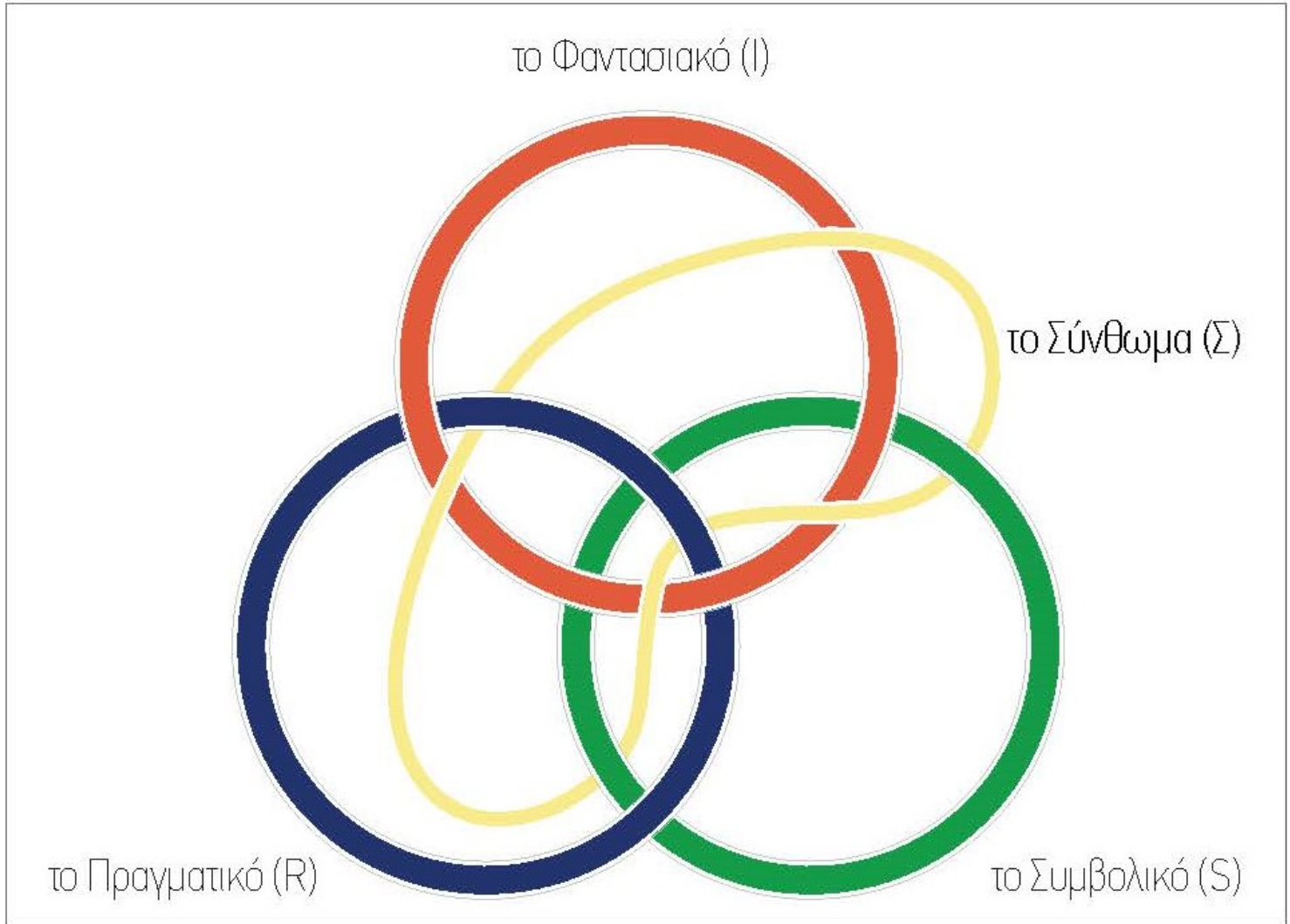
Σε ένα δεύτερο παράδειγμα που εξηγεί τη σχέση νοήματος και κατοίκησης, ο Rykwert, στο βιβλίο του “On Adam’s House in Paradise”, σχολιάζει την πρωτόγονη καλύβα του Marc-Antoine Laugier, γνωστή ως η πρώτη ανθρώπινη κατασκευή· ή ως μία πρώτη κατοίκηση στον κόσμο. Ισχυρίζεται πως η πρώτη κατοίκηση του κόσμου δεν είναι η πρώτη φορά που κατασκευάζει ένα οικοδόμημα ο άνθρωπος -μια καλύβα-, αλλά είναι η πρώτη φορά που μπορεί να αποδώσει σημασία στον χώρο. Και όταν ο άνθρωπος προσπάθησε να δημιουργήσει κοινωνία και πολιτισμό, οργάνωσε την επικοινωνία μέσα από ένα σύστημα, όχι μόνο λέξεων και φράσεων, αλλά και σημασιών, Συμβολικής Τάξης. Και αυτό αποτελεί την πρώτη κατοίκηση του κόσμου.



Χαρακτικό που εμφανίστηκε σε δύο διαφορετικές εκδόσεις του δοκιμίου που έγραψε ο Marc-Antoine Laugier, με τίτλο “Essai sur l’Architecture” (1753)

Συμπεραίνουμε πως η Αρχιτεκτονική, η Πόλη και ο σχεδιασμός Τοπίου και Ουτοπίας δεν είναι απλά μια έκφραση των εποχών. Λειτουργούν σε πολλαπλά επίπεδα, ως στοιχεία **Συμβολικής Συγκρότησης των κοινωνιών**.

Πώς όμως προσλαμβάνουμε τον κόσμο και συγκροτούμε το όραμα;



Σε αυτή την ερώτηση απαντά ο Jacques Lacan, μέσω της ψυχολογίας και της ψυχανάλυσης, με τον Βορρόμειο κόμβο -ένα νοητικό κατασκεύασμα 3+1 μητρώων, που κατασκευάζει και ανακατασκευάζει τον κόσμο ανάλογα με το Φαντασιακό (Imaginary), το Πραγματικό (Real) και τη Συμβολική τάξη (Symbolic order), τα οποία συνθέτουν την ψυχική δομή του ανθρώπου. Το Σύνθωμα, επίσης, εμφανίζεται ως ένα τέταρτο μητρώο, το οποίο αποτρέπει την ενεργοποίηση συμπεριφορών που σχετίζονται με την ψύχωση ή τη νοητική διαταραχή.

Γίνεται αντιληπτό, μέσα από έρευνα, πως σε επίπεδο κοινωνίας, η τριπλή αυτή συσχέτιση διαμορφώνει και το Πνεύμα της εποχής. Όπως θα παρατηρήσουμε και στη συνέχεια, **οι διάφορες πρωτοπορίες θα γεννηθούν σε ένα σημείο καμπής**, όταν η Συμβολική Τάξη επαναπροσδιορίζεται· αποσυνδέεται από το ισχύον Φαντασιακό και στρέφεται προς την Πραγματική τάξη. Δανειζόμενη στοιχεία από αυτή κατασκευάζει έναν νέο κόσμο, με νέα σύμβολα και νοήματα, που ανασυγκροτούν και χαρακτηρίζουν τη νέα κοινωνία.

Ο «πυρετός της Ουρμπικάνδης», των Peeters και Schuiten, είναι ένα παράδειγμα σχεδιασμένης Ουτοπίας-κόμιξ, που οι δημιουργοί του χρησιμοποιούν με μεγάλη οξυδέρκεια τη Συμβολική Τάξη στην αναπαράσταση ενός νέου κόσμου, και μάλιστα την ανατρέπουν σε διάστημα μερικών σελίδων, μέσα από την ίδια την ουτοπική της έκφραση.



Rietveld Schröder House, Ολλανδία, 1924, αρχιτέκτονας: Gerrit Rietveld

Σε αυτή τη μεσοτοιχία δηλαδή, ιστορικά, κοινωνικά, πολιτικά και πολιτιστικά, κάτι έχει συμβεί! Η ρήξη και η αλλαγή είναι θέσεις της ουτοπίας, και ο Rietveld εδώ έχει κάνει εμφανώς χρήση τους.

Η εποπτική σημασία των αναφορών στον Τόπο, στην Πόλη και το Τοπίο, και η χρήση τους ως βασικού στοιχείου του κοινωνικού οραματισμού

- -Τι είναι όμως η πόλη; Και γιατί οι οραματισμοί είθισται να προβάλλονται σε αυτή;

Ή μάλλον, είναι αυτό που αναφέρει η Diana Agrest: “Ο τρόπος με τον οποίο η οργάνωση του χώρου και της γλώσσας τέμνονται στην πόλη, ως το σκηνικό της κοινωνικής παραγωγής του νοήματος.”

Σε αυτή την ενότητα, αναλύονται έννοιες όπως η πόλη και η Ουτοπία, ώστε αφενός να κατανοήσουμε την αλληλοσυσχέτισή τους και αφετέρου να μπορέσουμε να εντοπίσουμε στα επακόλουθα κεφάλαια, που αφορούν τις αρχιτεκτονικές ουτοπίες της Αναγέννησης και μετά, τις συμβολικές και χωρικές μετεγγραφές τους, πάντα υπό το πρίσμα του Βορρόμειου κόμβου του Lacaan.

Η Πόλη

Σε μια πρώτη προσέγγιση, μπορούμε να αντιληφθούμε την πόλη όπως την ορίζει ο Schulz: ως ένα σύνθετο τέχνημα Τόπου και τοπίου, που περιέχει το φυσικό υπόβαθρο και τις ανθρωπογενείς κατασκευές σε αυτό, στοιχεία που βρίσκονται σε άμεση αλληλεξάρτηση και αλληλοδιαμόρφωση.

Είναι εκείνο το πεδίο που συνθέτει όλες τις πολιτισμικές και πολιτιστικές πρακτικές, που στοχάζονται, ερμηνεύουν και κατασκευάζουν τον Τόπο. Και γι’ αυτό τον λόγο, **η πόλη γεννά νέους Τόπους και πραγματικότητες και οι αλλαγές συμβαίνουν στο μεταίχμιό της**, ενώ ο κοινωνικός οραματισμός, στοχεύοντας σε αυτήν ακριβώς την ιδιότητα της συνολικής εποπτείας, τις χρησιμοποιεί ως πειραματικό πεδίο προβολής του.



Οι «Ρωγμές» των δρόμων. Αποψη του Λυκαβηττού από τον λόφο του Στρέφη

Επομένως, η Πόλη είναι και ένα σύνθετο σύστημα, το οποίο προκύπτει και γεννιέται μέσα από τις κοινωνικές σχέσεις, οι οποίες χαράζονται βαθειά στην αρχιτεκτονική δομή της.

Όπως επισημαίνει και ο Λούις Μάμφορντ: “είναι το σύμβολο του κατορθωτού -και για το καλό και για το κακό-, στο οποίο η ανθρωπότητα προέβαλε όλες της τις ελπίδες και όλους της τους φόβους”.

Η αστική Ουτοπία ως αίτημα ρήξης με την καθεστηκυία Συμβολική Τάξη

- Τι είναι τελικά η Ουτοπία; Λίγα λόγια γι’ αυτή..

Η Ουτοπία κάνει αυτό: χρησιμοποιεί την εκάστοτε Συμβολική τάξη και την ανατρέπει, προβάλλοντας το όραμά της σε Τόπο, κυρίως αστικό. Δομικό της στοιχείο αποτελεί ο συλλογικός οραματισμός. Δηλαδή, το άτομο ονειρεύεται και ονειροπολεί, ενώ η κοινωνία κατασκευάζει ουτοπίες.

Στην αρχιτεκτονική, οι σχεδιασμένες ουτοπίες πόλεων δεν αποτελούν, παρά τις **ακραίες και καθαρότερες εκφάνσεις ενός ουτοπικού ήθους, που χαρακτηρίζει την πολεοδομική θεωρία και πράξη**, εν γένει. Σχοινοβατούν μεταξύ πραγματικού και φανταστικού, επιστημονικής και αφηγηματικής δομής. Η αντιπαράθεση αυτή και η σχέση της με τον χρόνο αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία στην **εξέταση της αναπαράστασης της πόλης** -πράγμα που τις καθιστά και αντικείμενο ιστορικής και επιστημονικής μελέτης.

Ανάλυση των ουτοπικών αρχιτεκτονικών Ουτοπιών από την Αναγέννηση έως σήμερα

Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω, οι Ουτοπιστές, ταγμένοι σε ποικίλα μέσα έκφρασης και αναπαράστασης, προσπάθησαν να εκφράσουν τη σκέψη για την πόλη και τον πολιτισμό και να συγκροτήσουν, εν τέλει, το Πνεύμα του κοινωνικο-πολιτικού γίγνεσθαι στον Δυτικό πολιτισμό.

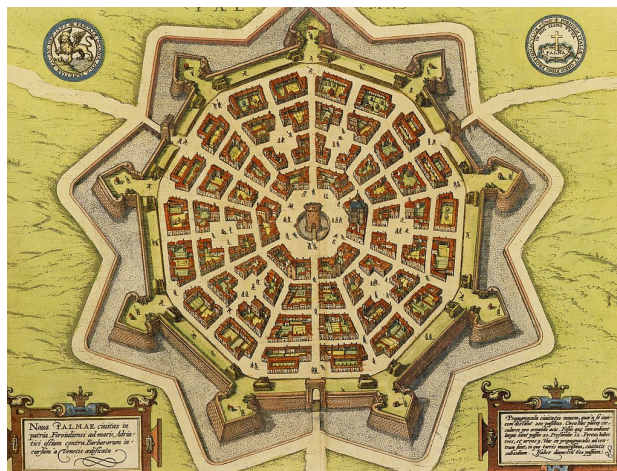
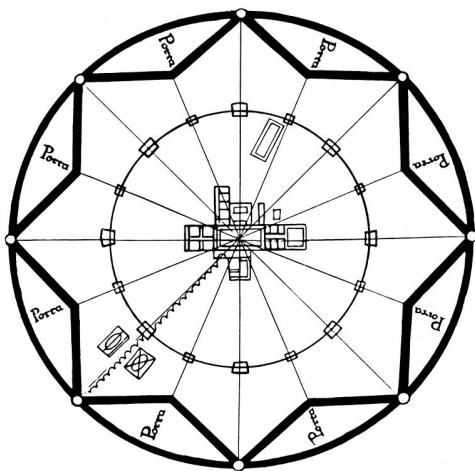
Όλοι οι οραματιστές της πρώιμης Αναγέννησης προσπάθησαν να περιγράψουν τη νέα κοινωνία του *homo universalis*, μέσα από μια σειρά αφηγηματικών και σχεδιαστικών κατασκευών:

- Οι πρώτοι αφηγούνται την Ουτοπία, εκφέροντας τοπιακό λόγο.
- Οι δεύτεροι προβάλλουν σε ζωγραφικούς πίνακες τον νέο δημόσιο αστικό χώρο.
- Οι δε τρίτοι σχεδιάζουν την ίδια την Πόλη, μέσα από αρχιτεκτονικά σκαριφήματα και σχέδια, που φέρουν νέες έννοιες και συμβολισμούς.



Πίνακας του Fra Carnevale, "Citta Ideale", Walter Arts Museum, 1480-84

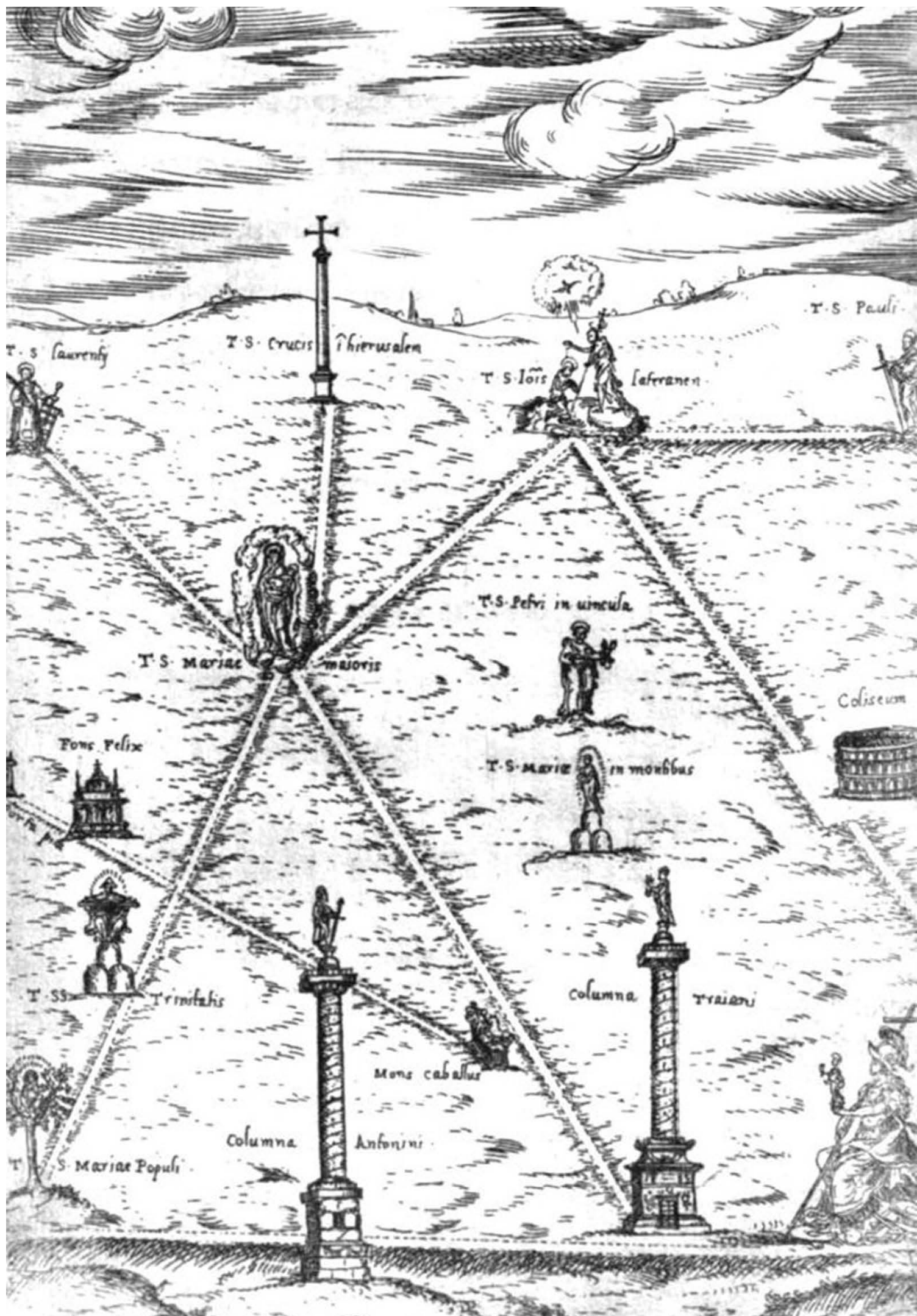
Από την αφηγηματική «Ουτοπία» του Μορ το 1516 στη ζωγραφική αναπαράσταση της Città Ideale και ακόμα παραπέρα, στις ουτοπικές πόλεις Sforzinda και Palmanova της αναγεννησιακής Ιταλίας, όλοι οι δημιουργοί μιλούν για νέες κοινωνίες και κοινωνικοπολιτικές δομές, που διέπονται από νέους κανόνες και αξίες και εκφράζονται διαφορετικά στον χώρο.



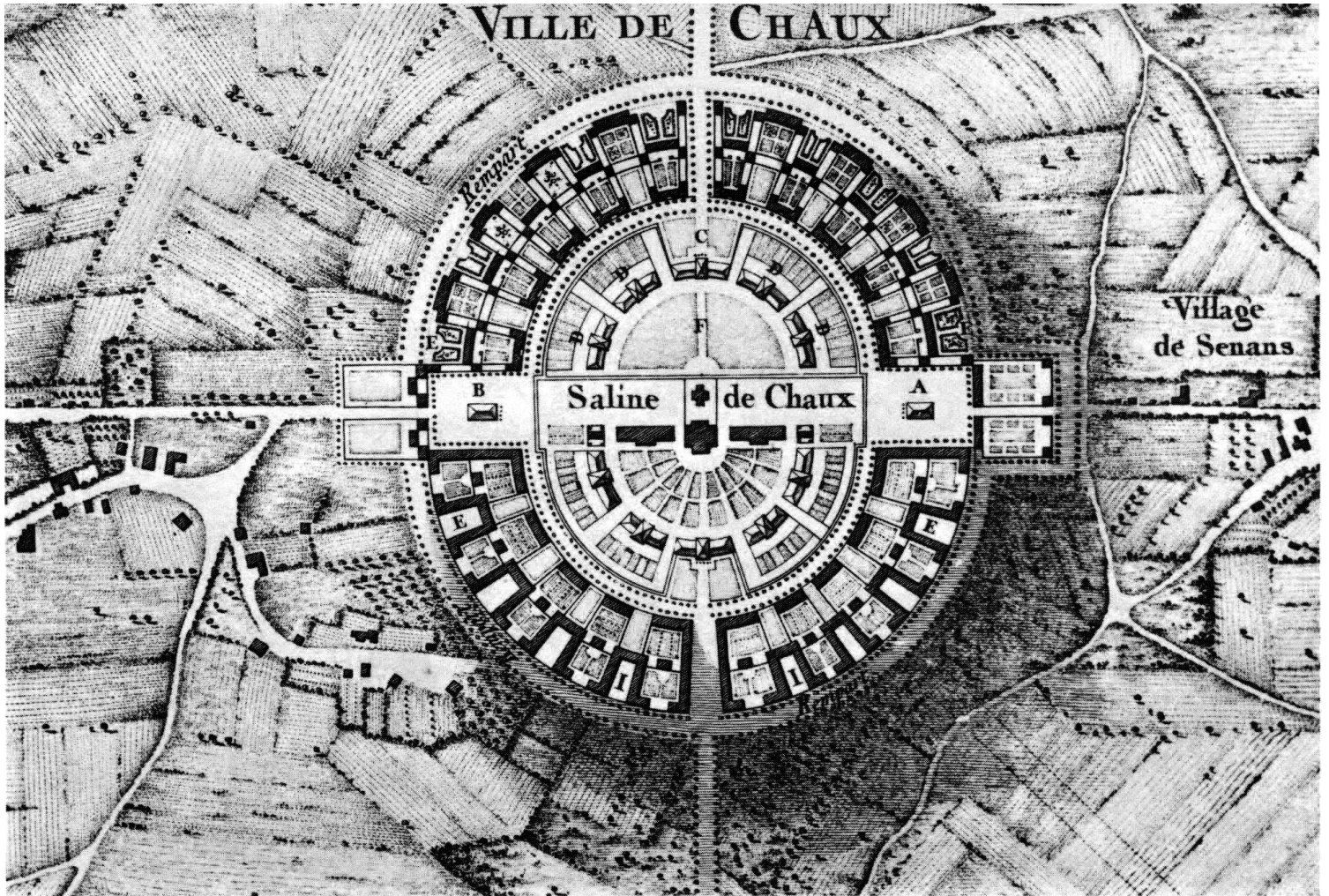


Σχέδιο του Filarete για την ιδανική πόλη “Σφορζίντα”, 1457 (αριστερά) και Σχέδιο-Κάτοψη της Palmanova [Province of Udine, Friuli, Italy] σε χαρακτηριστικό από το βιβλίο των G.Braun / F. Hogenberg *Civitates orbis terrarum*, 1597 (μέση), Thomas More, *Ουτοπία*, 1516 (δεξιά)

Στην όψιμη αναγέννηση – Μπαρόκ, οι κοινωνικοί ουτοπιστές του 17ου και του 18ου αιώνα είναι οι επιστήμονες με πολιτική βούληση, ενώ ο στοιχειώδης χαρακτήρας της μπαρόκ πολεοδομίας, ως ευρύχωρες αρτηρίες που συνδέουν μεγάλα κτίρια που έχουν συμβολική αξία για την πόλη και, με αναφορές στην κλασική αρχιτεκτονική, οδήγησαν σε μία αντίληψη της πόλης ως “επέκταση των σημαντικότερων αρχιτεκτονικών αντικειμένων”.



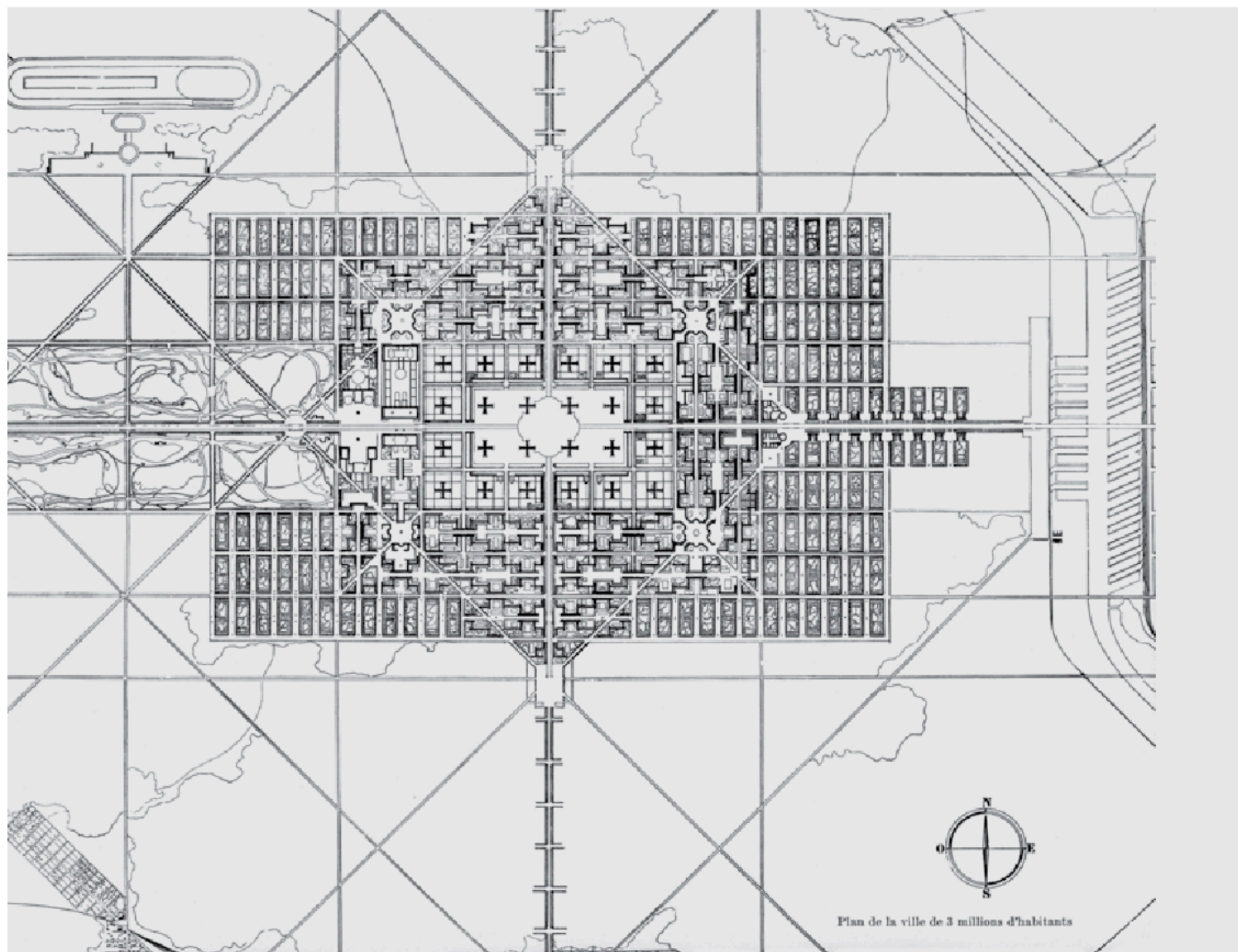
Ο γαλλικός Νεοκλασικισμός, με τον Claude Nicola Ledoux και την “Ιδανική πόλη της Chaux”, αποτελούν ένα από τα πρώτα παραδείγματα οργανωμένης κατοικίας σε άμεση εξάρτηση με τον χώρο παραγωγής



Claude Nicolas Ledoux, Ville de Chaux, 1775

Στην απεικόνιση της πόλης Chaux, εμφανίζεται η σημασία που αποκτά η εποπτεία του χώρου που εδραιώθηκε τον 18ο αιώνα -ως αποτέλεσμα της λογικής της οργάνωσης και του ελέγχου, που χαρακτήριζε την ιδεολογία του Διαφωτισμού. Η καθημερινότητα, η παραγωγή ή οι ανθρώπινες σχέσεις εκτελούνται με τελε-τουργικούς κανόνες, υπακούοντας σε μία συμβολική και λειτουργική ιεραρχία.

Το μοντέρνο ήρθε με διάθεση ριζικής ανεξαρτησίας από τις καθιερωμένες συμβάσεις. Μετέβαλε την ιδέα για την πόλη σε μεγάλο βαθμό.



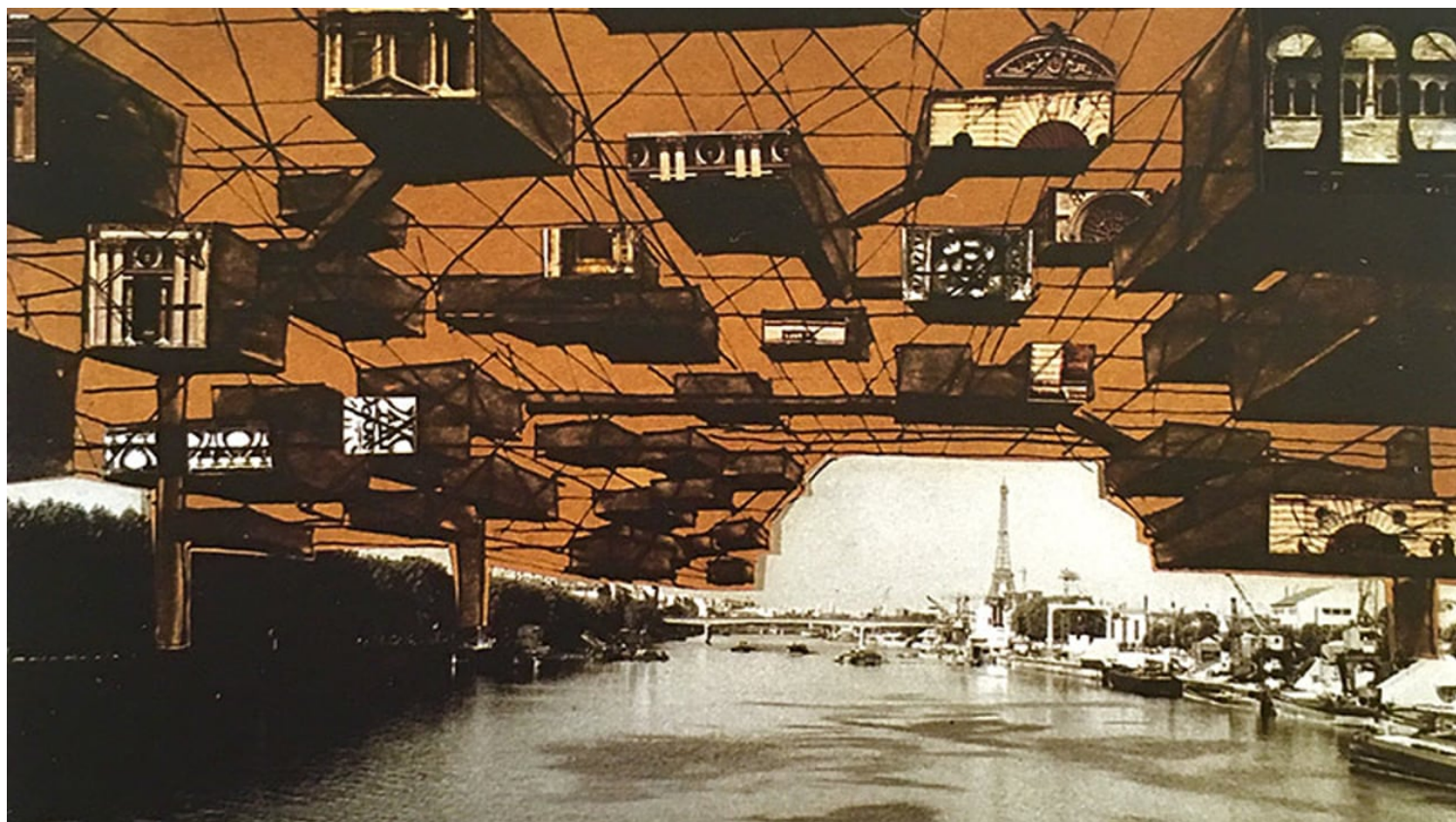
Ville contemporaine pour trois millions d'habitants, plan. (source: Le Corbusier, 1922)

Ο κλωνισμός των θεμελίων της κλασικής φυσικής και οι βαθιές τομές στις επιστήμες του ανθρώπου και τη φιλοσοφία, σε συνδυασμό με τα νέα υλικά και τις νέες εφευρέσεις, κλόνισαν τα πάγια αιτήματα του Διαφωτισμού και γέννησαν μία νέα πραγματικότητα, που εμπνέεται από τον “σύγχρονο μηχανικό κόσμο”, ο οποίος προορίζεται να αποτελέσει την ωραιότερη έκφρασή του.

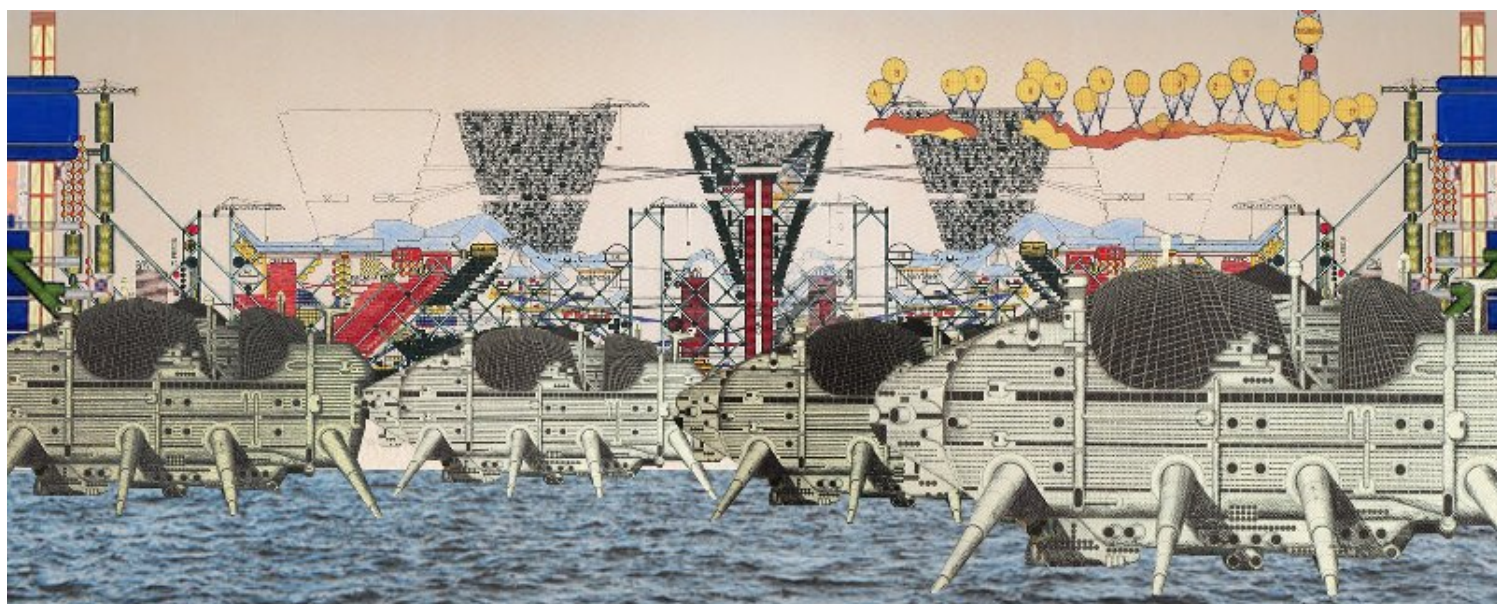


Toyo Ito - “Meiso no Mori”, Municipal Funeral Hall

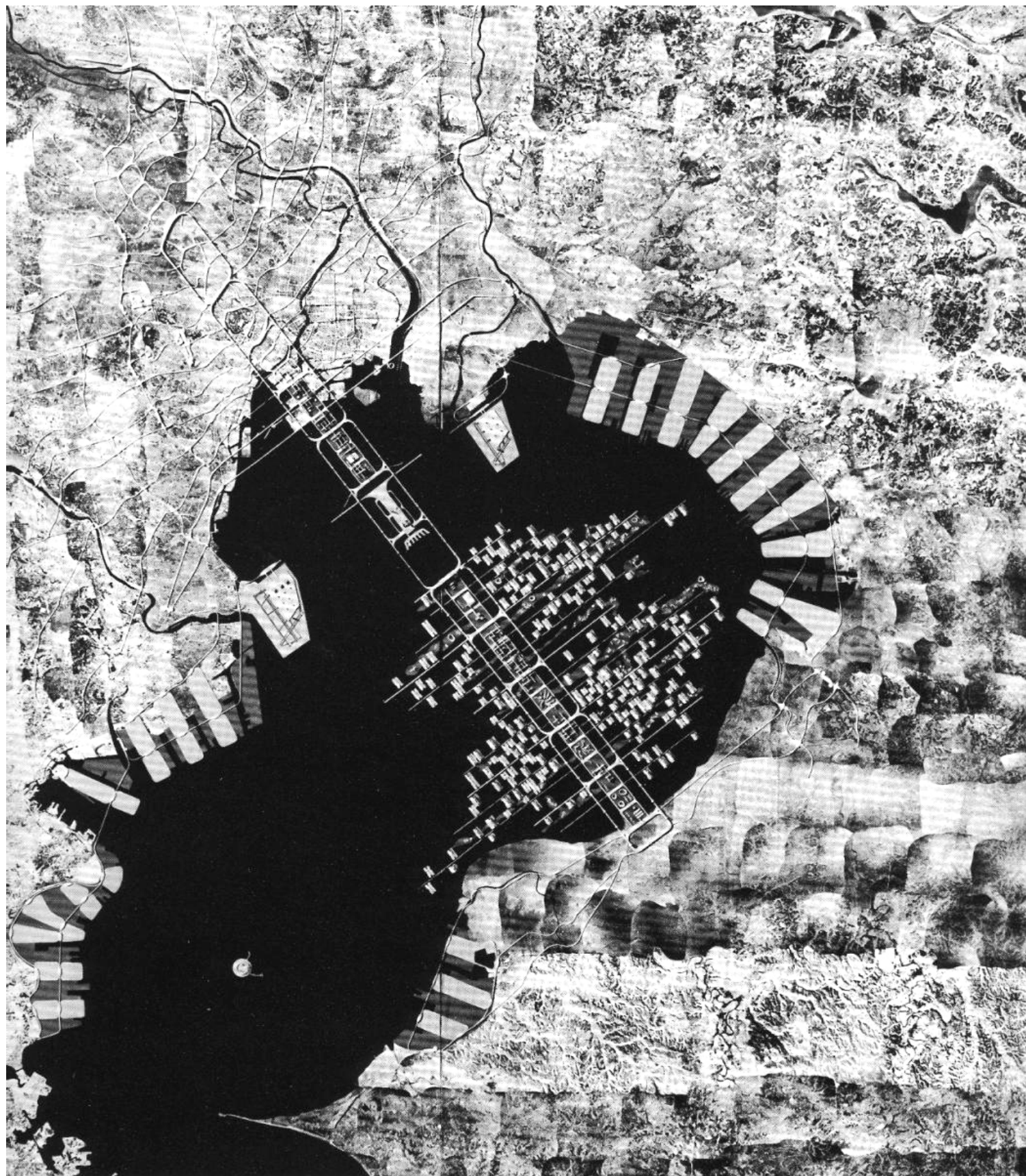
Σε αυτή τη θεώρηση, έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο ο όρος «λειτουργία». Από κάποια εποχή κι έπειτα, η αρχιτεκτονική στρέφεται προς τις Επιστήμες. Δανείζεται καινούριους όρους από το Βιολογικό πρότυπο, όπως για παράδειγμα τον όρο **“λειτουργία”**, προτυπωμένο στη φράση του Louis Sullivan: “Form follows Function” [= η μορφή ακολουθεί τη λειτουργία].



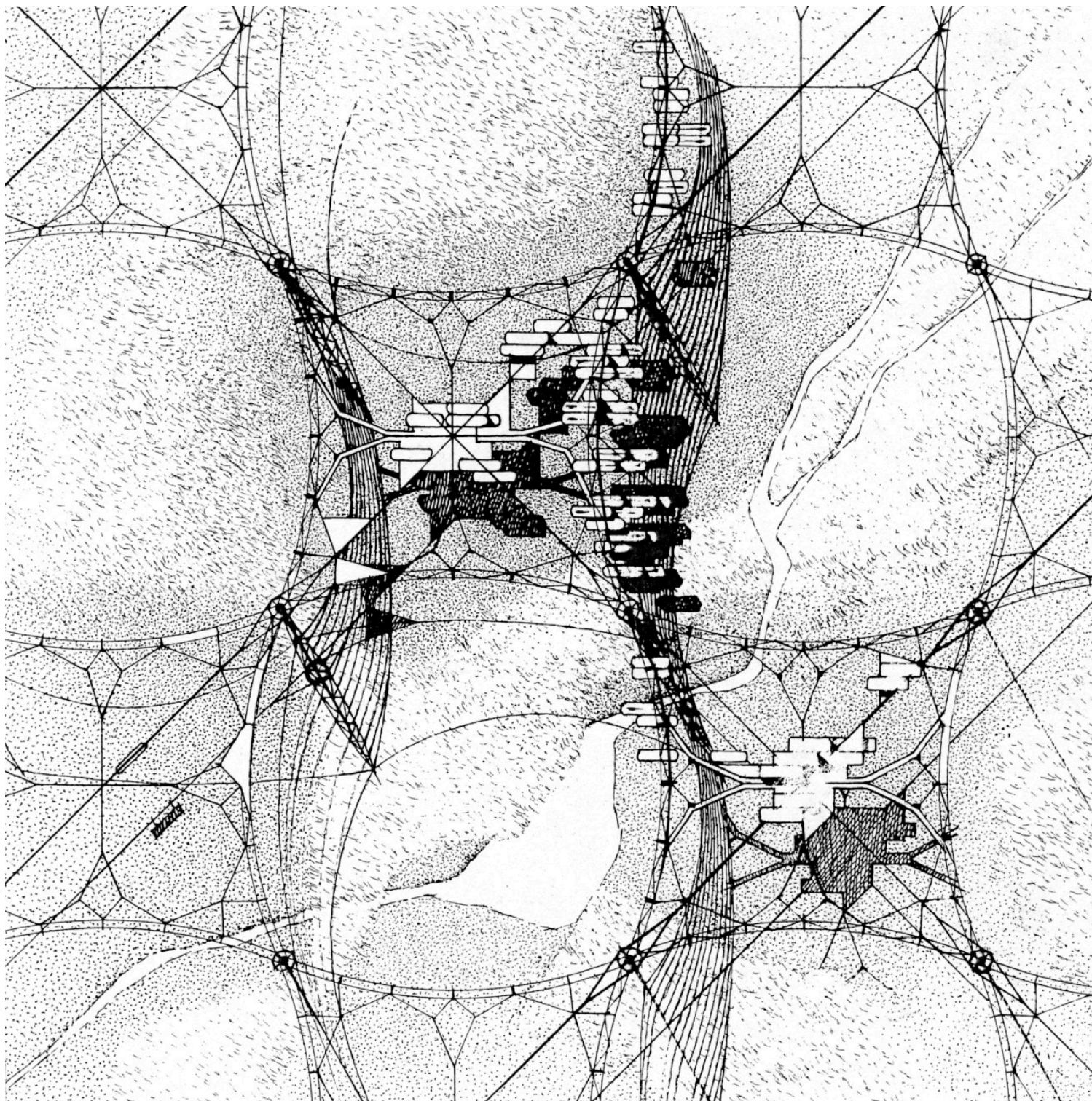
Yona Friedman, "Spacial City"



Ron Herron - Archigram, The "Waking City" ή η "Πόλη που Βαδίζει", 1963

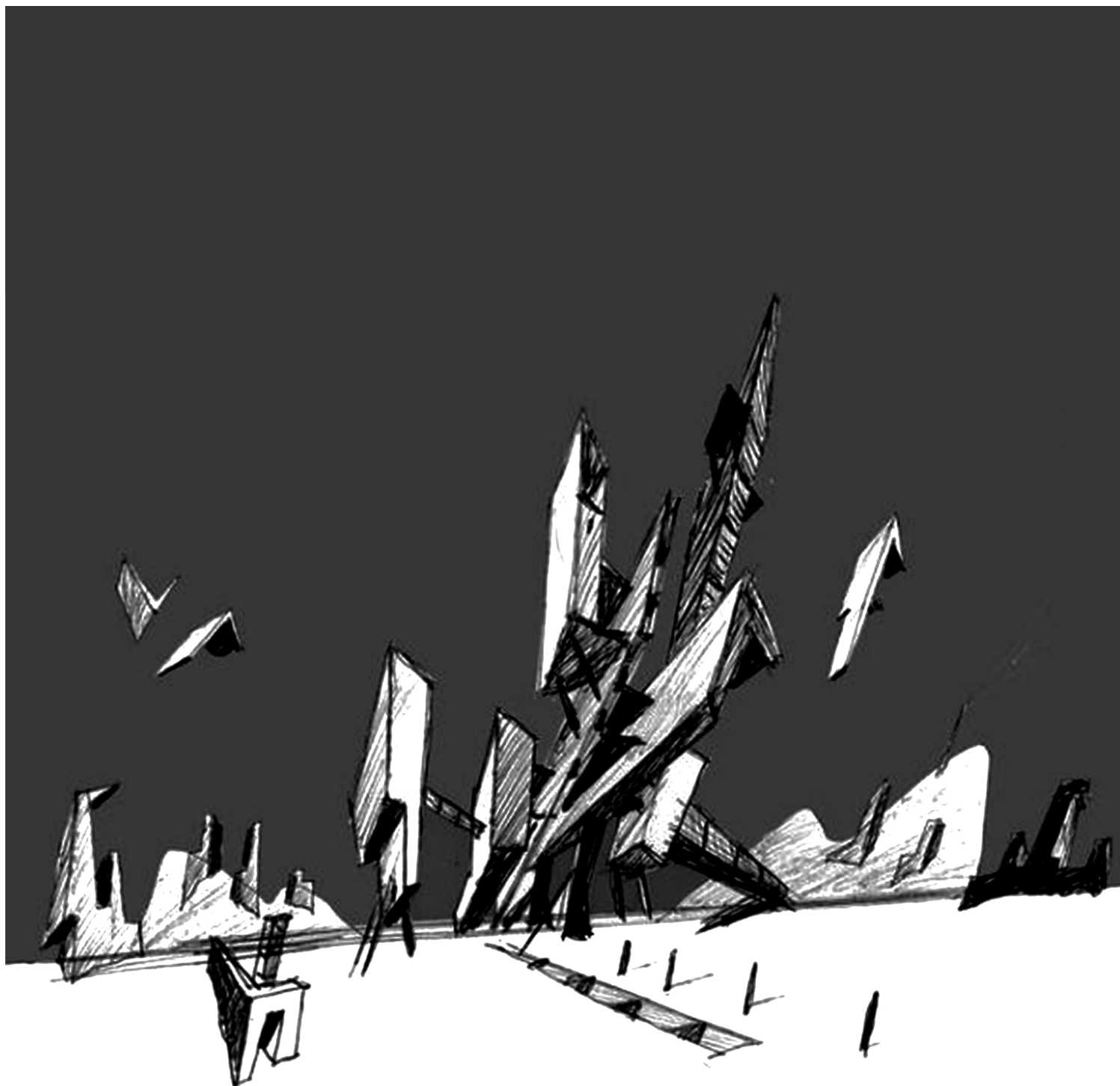


Kenzo Tange Projet pour la baie de Tokyo - 1960



Τάκης Χ. Ζενέτος, Πρόταση για μία Ηλεκτρονική Πόλη, 1961-62

Αντί επιλόγου



Τάσης Παπαϊωάννου, το «Φανταστικό Τοπίο»

Ο αρχιτέκτονας-πολεοδόμος ρέπει προς τον ουτοπισμό. Συχνά μπαίνει στον πειρασμό να φιλοτεχνήσει την εικόνα μίας ιδανικής πόλης, δίνοντας στην τέλεια ρύθμιση των σχέσεων, που θα συνέχουν λειτουργικά και συμβολικά τις “επί του εδάφους” κατασκευές.

Η ικανότητα, όμως, του αρχιτέκτονα -του Δημιουργού- να αναπαριστά και να σχηματοποιεί τα όνειρα, είναι **μία μέγιστη πράξη ουτοπίας** και αυτό είναι το **“Δώρο” της Αρχιτεκτονικής**. Πλάθουμε μία τέχνη, πρακτικής και στοχαστικής φύσεως, που αναπαριστά τις ιδέες που έχουμε για τον κόσμο και τις προτάσεις μας γι' αυτόν. Συνάμα, επαναπροσδιορίζουμε τον εαυτό μας, την ψυχοσύνθεσή μας, την Ταυτότητά μας, άρα και το περιβάλλον γύρω μας, μέσα από την ίδια τη Δημιουργία μας. Καταφέρνουμε, δηλαδή, να περιγράψουμε

την ουτοπία. Και αυτό είναι ευτυχία.

Συχνά, οι Ουτοπίες δείχνουν έναν δρόμο -ένα όραμα-, που μοιάζει με «ου τόπο». Καθρεφτίζουν, όμως, πάνω απ' όλα, **την εμπειρία της προόδου του ανθρώπου, την πίστη στην ουσιαστική και αισιόδοξη εξέλιξή του**, προς ένα λαμπρό μέλλον.

Σκέψεις για τις πόλεις και το σήμερα - τομές ήθους και χώρου

Ποια είναι, λοιπόν, η σχέση μας με τις σύγχρονες πόλεις και το κατοικεῖν σήμερα; Και τι διδαχθήκαμε από την παγκόσμια πανδημία;



Manhattan - City of New York



Η βραζιλιάνικη φαβέλα στο Ρίο ντε Τζανέιρο

Ο Heidegger μου ψιθύρισε: “ως άνθρωπος, ως θνητός, θα βρίσκεσαι σε συνεχή αναζήτηση της ουσίας σου και της σχέσης σου με το κατοικεῖν”.

“Η νέα μας αστική συνθήκη και πραγματικότητα, στην καραντίνα, περιγράφηκε πλήρως στους πίνακες του ζωγράφου Edward Hopper”.



m_tisserand

Report

Όπως έχει διαπιστωθεί από πολλούς στοχαστές, διανύουμε μία περίοδο ρευστότητας, μία περίοδο μοναδική στον χρόνο, διερεύνησης των δυνατοτήτων δημιουργίας **νέων προτύπων κατοίκησης** -στο πλανητικό και ψηφιακό τοπίο. Είναι, όμως, και μία εποχή ανασφάλειας και επισφάλειας, όπου τίποτα δεν είναι δεδομένο. Είναι γεγονός ότι η ζωή, και η πολυπλοκότητα που γεννάται μαζί με τη μεγάλη κλίμακα, εξελίσσονται πιο γρήγορα από εμάς, παρασέρνοντάς μας σε έναν ατελείωτο και δύσκολο αγώνα υπερνίκησης των αποστάσεων, των μεγεθών, του χρόνου και του τόπου.

Το κατοικείν, όμως -άρα και η Αρχιτεκτονική της πόλης-, διαμορφώνονται σύμφωνα με μία διαλεκτική πόλωση της ανθρώπινης υπαρξιακής συνθήκης, ανάμεσα σε 2 ροπές. Σύμφωνα με τον Heidegger, είναι “η τάση για περιπλάνηση και περιπέτεια (**“Fernweh”**), και η τάση για σταθερότητα και οίκηση (**“Heimweh”**)”. Αυτό το δίπολο εκφράζεται σήμερα στο χάσμα μεταξύ: της σχέσης μας με την Τεχνολογία VS της σχέσης μας με την Τοπικότητα. Και οι επιπτώσεις της παγκόσμιας πανδημίας το κατέστησαν αυτό ολοφάνερο.

Από τη μία πλευρά δηλαδή, τα τεχνολογικά επιτεύγματα μας επιτρέπουν να ταξιδέψουμε και να γνωρίσουμε τον κόσμο. Η δράση αυτή μεταβάλλει έννοιες όπως ο **χρόνος** και η **χρονικότητα**, η **ρευστότητα** και η **μεταβολή**, οι οποίες, με τη σειρά τους, **επανα-νοηματοδοτούν συνεχώς την κατοίκηση, τη μορφή της και τη χωρική αποτύπωσή της στην πόλη**, πάντα με τη συμβολή της Τεχνολογίας.

Από την άλλη, όμως, οι βασικές ανάγκες του ανθρώπου, αδιαμφισβήτητες και διαχρονικές, δεν έχουν αλλάξει -τουλάχιστον όχι ακόμα. Ο άνθρωπος, από τη στιγμή που κοιμάται, ξυπνάει, ερωτεύεται και πεθαίνει, συνεχίζει να σχηματίζει κοινωνικές δομές και δεσμούς που τον καθιστούν διαχρονικά δέσμιο με τις πιο αρχετυπικές εκφάνσεις της φύσης του. Η κατασκευή του Laugier συνεχίζει να συμβολίζει μια καλύβα, όπου ο άνθρωπος κατοικεί και προστατεύεται. Και όσον αφορά την πόλη, ο Le Corbusier δίνει μια απάντηση:

“Προορισμένη να φιλοξενεί επαρκώς διαφοροποιημένες λειτουργίες της ανθρώπινης συμβίωσης, ως μείζον υλικοχωρικό τέχνημα και ως κατεξοχήν Τόπος παραγωγής και εφαρμογής των πολιτισμικών επιτευγμάτων, η

πόλη ενέχει από μόνη της κάτι το ουτοπικό. Αντιπροσωπεύει μία πράξη του ανθρώπου ενάντια στη φύση, μία πράξη που αφορμάται από επιθυμητές εικόνες για ένα περιβάλλον ασφαλέστερο και βολικότερο από το φυσικό.”

Έτσι, η **Αρχιτεκτονική προσδιορίζει την κατοίκηση σε χώρο ηθικό και φυσικό, και απαντά στις ανάγκες του κοινωνικού ιδεατού.** Προς μια νεωτερικότητα και πρωτοπορία, οφείλει να συμπεριλαμβάνει στον σχεδιασμό έννοιες που κυριαρχούν στην εκάστοτε εποχή, να τις επαναπροσδιορίσει νοηματικά και να σχηματίσει την τοπολογική τους μεταγραφή με τις αισθητικές και φιλοσοφικές διαστάσεις του κατοικείν. Και όπως είδαμε από τις Ουτοπίες, χωρικές ποιότητες όπως η ύπαρξη κεντρικότητας συνυφασμένης με μία εξουσία, ή η αταξική οργάνωση μιας πόλης, η συμμετρία ή η κανονικότητα, οι οργανικές δομές ή το είδος μονάδας της κατοίκησης και το πώς χωροθετείται στο σχέδιο, αποτελούν εγχειρήματα Συμβολικής και Πολιτικής Τάξης.



Wim Wenders, ταινία με τίτλο «Τα φτερά του Έρωτα, 1987

Ψάχνοντας την ταυτότητά μας μέσα στις πόλεις και τη συμβολή μας ως Αρχιτεκτόνων σε αυτόν τον κορεσμένο ίσως κόσμο, βρήκα ότι η Ουτοπία έχει Τόπο, αυτόν της Αρχιτεκτονικής σκέψης και σχεδιασμού. Βρήκα επίσης ότι ο τόπος μου είναι μεστός από νοήματα, ήθη και πολιτισμό. Οτιδήποτε, δηλαδή, «ανασκάπτει» τα εκτεταμένα πεδία σημασιών, μας βοηθάει να κατανοήσουμε ότι οι οραματισμοί δεν αποτελούν ιδιοτροπίες των καιρών τους, αλλά εύγλωττες φανερώσεις μιας πολύ ευρύτερης υπόθεσης, τόπου, Ταυτότητας και πολιτισμού. Πολιτισμού -υλικού ή άυλου- που κάθε γενιά πρέπει να τον κερδίσει από την αρχή. **Κατακτιέται και δεν κληρονομείται.**

Διαβάστε ολόκληρη την εργασία, [εδώ](#).